

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНО-НАУКОВА УСТАНОВА
“ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАПРН УКРАЇНИ”
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ФЕМІДА”
ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРАВ І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР З ПРАВ ЛЮДИНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

СІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ **Правничо-політичні цінності як фактор** **демократичного розвитку України**

Матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції

24-25 листопада 2022 р.

КИЇВ

Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова

2023

Редакційна колегія:

- Андрущенко В. П.** ректор НПУ імені М. П. Драгоманова, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*співголова Редакційної колегії*);
- Шемшученко Ю. С.** радник при дирекції Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, академік НАН України, академік НАПрН України заслужений діяч науки і техніки України, професор (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Андрусишин Б. І.** завідувач кафедри теорії та історії держави і права, керівник Навчально-наукового центру прав і безпеки людини в інформаційному суспільстві, академік Української академії історичних наук, академік АН ВШ України, академік Української академії політичних наук, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Скрипнюк О. В.** директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Пилипчук В. Г.** директор Державно-наукової установи “Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Бучма О. В.** вчений секретар щорічної міжнародної наукової конференції “Юридичні читання”, член правління ГО “Феміда”, старший науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, кандидат філософських наук, доцент (*вчений секретар*);
- Пархоменко Н. М.** завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України;
- Бабкіна О. В.** завідувач кафедри політичних наук НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор політичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Вернидуб Р. М.** проректор з навчально-методичної роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Карнаух А. А.** заступник декана з наукової та виховної роботи соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат політичних наук, доцент;
- Лавриненко В. Г.** проректор з міжнародних зв’язків НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор;
- Встрів І. Г.,** проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Гамула І. А.,** проректор з перспективного розвитку та інфраструктури університету, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Корець М. С.,** проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри загально-технічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Торбін Г. М.,** проректор з наукової роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри математичного аналізу та диференціальних рівнянь, доктор фізико-математичних наук, професор;
- Оніщенко Н. М.,** заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
- Євтух В. Б.,** декан соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України;
- Огірко Р. С.,** професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент;
- Стеценко В. Ю.** завідувач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор юридичних наук, професор;
- Токарчук О. В.** доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, керівник інформаційно-просвітницького центру з прав людини;
- Шитий С. І.,** модератор сайту соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент.

Ч 75 СІМНАДЦЯТИ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ. Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України : матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції, 24-25 листопада 2022 року / ред. кол. : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2023. – 142 с.

У збірнику вміщені матеріали, в яких розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень викладачів, докторантів, аспірантів, студентів закладів освіти та наукових установ України та зарубіжжя, які працюють у галузі юридичних, політичних наук тощо.

3. Державне фінансування статутної діяльності політичних партій: досвід ЄС і напрями удосконалення вітчизняного законодавства. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/derzhavne-finansuvannya-statutnoi-diyalnosti-politichnikh-partiy-dosvid-es-i>
4. Підтримка належного урядування: проект протидії корупції в Україні. Режим доступу: <https://parlament.org.ua/upload/docs/Text.pdf>
5. Фінансування політичних партій та виборчих кампаній. Режим доступу: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/funding-of-political-parties-and-election-campaigns-UK.pdf>

*Купіна Л. Ф.,
професор кафедри правознавства
та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М. П. Драгоманова,
доктор юридичних наук, доцент;*

*Вознюк Т. А.,
студент 4 курсу
соціально-правового факультету
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДЕРАДЯНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ

Вперше за часі існування незалежності України було зроблено спробу викорінення усталених термінів в трудовому законодавстві, які не сприяли ефективному застосуванню норм Кодексу законів про працю України при регулюванню суспільних відносин. Так, Законом України № 2215 від 21.04.2022 “Про дерадянізацію законодавства України” було зроблено заміну терміну, який визначав сторону трудового договору – “власник або уповноважений ним орган” на “роботодавець”.

Декілька десятиліть ця проблема визначення сторони трудового договору обговорювалася в наукових колах, обґрунтовувалися причини та підстави зміни термінології, досліджувалися наслідки від складності та неоднозначності визначення сторони роботодавця як власник та уповноважений власником орган при застосуванні на практиці.

Процес дерадянізації обумовлений тим, що впродовж століть російський імперський режим намагався нав'язати міф про вторинність української культури та її зв'язок з російською культурою. Насправді українська культура самобутня та унікальна. Саме тому, необхідне

відмежування українського культурного простору від маркерів імперської спадщини. Дерадянізація є тим процесом відмежування, котрий є логічним продовженням декомунізації. Декомунізація розпочалася ухваленням Верховною Радою України 9 квітня 2015 року пакету законів, змістом яких було недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-яких дискримінацій за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

Аналогічної мети і було притримано при розробці Закону України “Про дерадянізацію”. Вказаним Законом України проведено ґрунтовну зміну законодавства та визначено Перелік актів органів державної влади і органів державного управління Союзу РСР, що не застосовуються на території України, до якого віднесено 929 нормативних документів (Законів, Указів, Розпоряджень, Постанов), а також Перелік актів органів державної влади та органів державного управління Української то РСР, що не застосовуються на території України, до якого віднесено 255 нормативних документів (Законів, Указів, Постанов).

Щодо внесення зміни до Кодексу законів про працю України, то варто виокремити основні:

1. Внесено зміни у термінологічні аспекти, відтепер замість “власник або уповноважений ним орган” використовують роботодавець;
2. Застосування терміну “навчальні заклади” замінено на заклади освіти;
3. Застарілий термін “народне господарство” відображено у актуальному вимірі – економіка України.

На нашу думку, такі зміни сприяють розвитку сучасних підходів до врегулювання відносин в сфері праці, а також полегшують застосування норм на практиці, особливо при визначенні сторони трудового договору.

Л і т е р а т у р а :

1. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище-Київ: інститут політехнічних та етніонаціональних досліджень І. Ф. Кураса НАН України ; інститут культурології України, 2019. 320 с.
2. Kutkina A. Between Lenin and Bandera: Decommunization and Multivocality in Post-Euromaidan Ukraine : [англ.], ibidem Press, 2021. 332 p., ISBN 978-3-8382-1506-8.
3. Володимир В’ятрович: Наше завдання – щоб совок не відтворився в майбутніх поколіннях. *Українська правда*. 10.04.2015.
4. Кодекс законів про працю України || від 10.12.1971 р. № 322-VIII (редакція 02.04.2022 р.).

5. Закон України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки” від 9 квітня 2015 року. № 317-VIII Закон України “Про правовий статус та вшанування пам’яті борців за незалежність України у XX столітті” від 09.04.2015. № 314-VIII
6. Закон України “Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років” від 09.04.2015. № 315-VIII
7. Закон України “Про організації роботодавців, їх об’єднання, права і гарантії їх діяльності” від 22.06.2012. № 5026-VI
8. Закон України “Про дерадянізацію законодавства України” від 21.04.2022 р. № 2215-IX
9. Закон України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки” від 9 квітня 2015 року. № 317-VIII

Макарова О. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
НПУ імені М. П. Драгоманова;*

*Задерей В. М.,
студентка 3-го курсу,
спеціальність “Право” НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)*

ДЕМОКРАТІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Демократія як світоглядна цінність та форма суспільного життя існує понад двох тисячоліть. За ці роки значення слова “демократія” зазнавало багатьох змін та модифікацій, що супроводжували історичний розвиток людського суспільства.

Історія воєн свідчить, що збройне насильство чи не завжди було головним засобом вирішення міждержавних суперечок незалежно від форм правління. Протягом століть військова політика переважної більшості країн будувалася на основі конфронтації з сусідами і часто призводила до збройних сутичок, для чого потрібно було завжди мати багато добре навчених різнорідних військ та різнотипних озброєнь. Варто вказати й на інший бік військових суперечок, а саме цілеспрямований вплив на форму правління держав, що змінювалась відповідно до ходу чи результатів військових зіткнень.

Метою нашої роботи є демократія в умовах війни в Україні.

У нашій роботі використано наукові праці таких вчених Т. Г. Андрієвський, Т. Ф. Герасимчук, В. П. Горбулін, Д. С. Коротков, в яких